

Folketinget
lov@ft.dk

Stormgade 2-6
1470 København K
Telefon 72 28 24 00
im@im.dk

Sagsnr.
2022 - 3013

Valgklage fra Mads Tjele i forbindelse med folkeafstemningen den 1. juni 2022

Doknr.
523593

Fra Mads Tjele, Bandholm, har Indenrigs- og Boligministeriet modtaget vedhæftede e-mail af 27. maj 2022, hvori Mads Tjele har klaget over følgende forhold i forbindelse med folkeafstemningen den 1. juni 2022:

Dato
17-06-2022

1. Opslag med fejlagtigt indhold og mangelfuld vejledning ved brevstemmeafstemningen i Borgerservice på Maribo Bibliotek i Lolland Kommune
2. Manglende modtagelse af valgkort.

Mads Tjele har i den forbindelse oplyst følgende:

”Jeg har i dag brevstemt til folkeafstemningen om forsvarsforbeholdet på Maribo Bibliotek & Borgerservice. I stemmeboksen hænger der en kort vejledning, der udførligt beskriver at der skal sættes et X i rubrikken, og der er vedlagt en tegning af en rubrik med et kryds, som er den rigtige måde at udfylde på, og en tegning af en rubrik som er helt udfyldt, som er den forkerte måde at gøre det på.

Men på den stemmeseddel, jeg får udleveret, er der ingen rubrikker på! Det er bare en firkantet seddel, med en vandret streg igennem. Over strengen står der "ja", og under strengen står der "nej". (Eller også er det omvendt). Det ser omtrent sådan her ud:

JA

NEJ

Jeg tager fat i bibliotekaren, og siger at der mangler rubrikker på stemmesedlen. Det mener hun ikke der gør. Hun mener at jeg bare skal sætte kryds ud for enten "ja" eller "nej". Jeg viser hende sedlen og vejledningen, og påpeger uoverensstemmelsen mellem de to. Hun trækker på skuldrene og siger at hun bare er ansat på biblioteket, og at det ikke er hende der har lavet sedler eller vejledninger. Derefter er hun ikke yderligere modtagelig fra input fra min side.

Nu har jeg så sat mit kryds ud for den ene af mulighederne, men jeg er i tvivl, om hvorvidt min stemme formelt set overhovedet er gyldig og bliver talt med? Hvordan kan jeg udfylde en rubrik, som slet ikke eksisterer? Hvor stort eller lille må

krydset være? Hvor tæt på eller langt fra "ja" eller "nej" skal det være, for at være gyldigt? Hvad nu hvis krydset er skævt eller at det ene ben akkurat sniger sig hen over den vandrette streg?

Jeg er utilfreds med at stemmesedlen og vejledningen ikke stemmer overens. Jeg er også utilfreds med bibliotekarens totale ansvarsfralæggelse. Bibliotekaren mente at jeg bare kunne stemme igen personligt på tirsdag på selve valgdagen. Men jeg brevstemte jo netop i dag, fordi jeg ikke har tid på tirsdag! Jeg er med på, at hun ikke udformer valgmaterialiet, men som kontrollant på brevafstemningsstedet, må hun have et medansvar for at kontrollere om valgmaterialiet er korrekt eller om der er åbenlyse fejl.

Jeg har heller ikke modtaget mit valgkort med posten endnu. Jeg er klar over at jeg godt kan stemme uden et valgkort, men det er første gang jeg stemmer siden jeg flyttede hertil, og jeg aner simpelthen ikke hvor mit valgsted er!"

1. Mads Tjeles klage over opslag med fejlagtigt indhold og mangelfuld vejledning ved brevstemmeafstemningen i Borgerservice på Maribo Bibliotek i Lolland Kommune

Lolland Kommune har i anledning af klagen ved vedhæftede e-mail af 1. juni 2022 oplyst følgende:

"Sagen er blevet undersøgt, og Lolland Kommune erkender, at der har været anvendt forkert oplysningsmateriale på brevstemmestedet i Maribo. Der har dog ikke været tale om forkert materiale til alle vælgere.

I forbindelse med stemmestart blev der opstillet 2 valgbokse på Bibliotek og Borgerservice i Maribo til brevstemme start 20.04.2022. I hver valgboks blev der sat diverse opslag jfr. Indenrigsministeriets mail af 08.04.2022. Herunder også opslaget med afkrydsningsfelter på stemmesedlen.

10. maj 2022 modtages ny mail fra Indenrigsministeriet med anmodning om at erstatte opslagene med nye, hvor der ikke er afkrydsningsfelter. Dette sættes i værk samme dag. (Se bilag med den anvendte opslag)

Den 25.05.2022 opsættes en ekstra valgboks i Maribo, fordi der forventes mange vælgere de sidste dage. Ved en beklagelig fejl anvendes et af de gamle opslag, hvor afkrydsningsfelterne ikke er blevet fjernet.

Ud fra vælgerens beskrivelse har der ikke været ydet den korrekte mundtlige vejledning i forbindelse med brevstemmeafgivningen. Det gælder både i forhold til udfyldningen af det udleverede stemmemateriale og den forkerte oplysning om, at det er muligt at ændre sin stemme på valgdagen, hvis man fortryder sin brevstemme.

Lolland Kommune beklager den forkerte vejledning. Disse fejl burde ikke forekomme, da det er temaer, som gennemgås flere gange i den instruktion, som tilbydes til alle medarbejdere, der modtager brevstemmer.

Lolland Kommune har prioriteret nem adgang til at brevstemme ved at det har været muligt at brevstemme i både Borgerservices og bibliotekernes åbningstid. Det betyder også, at flere medarbejdere involveres, og at risikoen for fejl øges, fordi den enkelte modtager færre brevstemmer.

Kommunen har ikke modtaget andre henvendelser om problemer med brevstemmeafgivningen i forbindelse med folkeafstemningen. Samtidig viste brevstemmekontrollen, at kun ganske få brevstemmer ikke kunne komme i betragtning som følge af forkert udfyldning af følgebrev mv. Kommunen beklager de fejl, der er begået i den konkrete sag, men vurderer samtidig, at der er tale om en isoleret problemstilling.”

Indenrigs- og Boligministeriet kan i anledning af klagen over indholdet af opslaget på brevstemmestedet oplyse, at følgende fremgår af § 100, stk. 1-3, i folketingsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 294 af 7. marts 2022):

”§ 100. Ved folkeafstemning kan der brevstemmes i overensstemmelse med reglerne i kapitel 8 for folketingsvalg, jf. dog stk. 2-4.

Stk. 2. På brevstemmesedlerne skal klart adskilt være trykt ordene »Ja« og »Nej«.

Stk. 3. Stemmeafgivningen foregår som angivet i § 99, stk. 3.”

Følgende fremgår af § 99, stk. 3, i folketingsvalgloven:

”§ 99. [...]

Stk. 2. [...]

Stk. 3. Ved stemmeafgivningen sætter vælgere, der stemmer for lovforslaget eller loven, et kryds ved ordet »Ja« på stemmesedlen, mens vælgere, der stemmer imod, sætter et kryds ved ordet »Nej«. Ved opslag i stemmerummet skal der gives vælgerne vejledning herom.”

Det følger således af folketingsvalglovens § 100, stk. 3, jf. § 99, stk. 3, at vælgeren skal vejledes om stemmeafgivningen ved opslag i stemmerummet ved brevstemmeafgivning på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme.

Indenrigs- og Boligministeriet har den 8. april 2022 sendt et brev til alle landets kommuner om brevstemmeafgivningen til folkeafstemningen den 1. juni 2022. Brevet var bl.a. vedlagt et opslag med overskriften ”Vejledning til vælgerne om brevstemmeafgivning” til brug for brevstemmeafgivningen i kommunerne. I brevet fremgår følgende om opslaget:

”Der vedhæftes endvidere som bilag 1 en vejledning til vælgerne om brevstemmeafgivning.

Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at vejledningen til vælgerne om brevstemmeafgivning er tilgængelig for vælgerne ved brevstemmeafgivning de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme (herunder på borgerservicecentre m.v.). [...]

Opslaget har følgende indhold:

**”VEJLEDNING TIL VÆLGERNE OM BREVSTEMMEAFGIVNING
i kommunerne (borgerservicecentre m.v.) til folkeafstemningen
onsdag den 1. juni 2022**

Onsdag den 1. juni 2022 er der folkeafstemning om forslag til lov om Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet.

Du kan brevstemme til og med lørdag den 28. maj 2022.

Hvordan brevstemmer jeg?

Til folkeafstemningen om Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet vil du få udleveret en brevstemmeseddel. På denne stemmeseddel er der trykt to felter: ét felt med teksten ”Ja” og ét felt med teksten ”Nej”.

Hvis du vil stemme ja til, at Danmark kan deltage i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet, sætter du kryds ved ”Ja”.

Hvis du vil stemme nej til, at Danmark kan deltage i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet, sætter du kryds ved ”Nej”.

Du kan undlade at udfylde stemmesedlen og derved stemme blankt, hvis du ikke ønsker at tilkendegive en holdning til lovforslaget. Stemmesedlen vil da tælle med som en afgivet stemme, når valgdeltagelsen til folkeafstemningen gøres op.

Du kan brevstemme igen, hvis du senere ønsker at ændre din stemme. Det er den sidst afgivne brevstemme, der tæller. Hvis du brevstemmer, kan du ikke møde op på valgdagen og stemme.”

Indenrigs- og Boligministeriets brev til kommunerne af 8. april 2022 var – ud over opslaget til brug for brevstemmeafgivningen – vedlagt et opslag til brug for stemmeafgivningen på afstemningsdagen, jf. folketingsvalglovens § 99, stk. 3.

På baggrund af henvendelser fra vælgere, kommuner og pressen blev Indenrigs- og Boligministeriet i begyndelsen af brevstemmeperioden opmærksomt på, at flere kommuner havde hængt opslagene til brug for afstemningsdagen op på brevstemmestederne. Stemmesedlerne til brug for afstemningsdagen er – modsat brevstemmesedlerne – påført rubrikker ved ”Ja” og ”Nej”, og de vejledende opslag til brug for afstemningsdagen stemmer derfor ikke overens med brevstemmematerialet. I vedlagte mail af 7. maj 2022 gjorde Indenrigs- og Boligministeriet derfor kommunerne opmærksom på den korrekte anvendelse af disse opslag.

Indenrigs- og Boligministeriet har noteret sig, at Lolland Kommune har oplyst, at kommunen ved brevaftemningen ved en fejl har ophængt opslaget til brug for stemmeafgivningen på afstemningsdagen på brevstemmestedet i Borgerservice i Maribo i perioden fra den 20. april til den 10. maj 2022 og igen – i et enkelt stemmerum, der blev opsat i de sidste dage af brevstemmeperioden – fra den 25. maj 2022 til den 28. maj 2022.

Indenrigs- og Boligministeriet kan i anledning af Mads Tjeles klage over vejledningen fra kommunens personale, da han gør opmærksom på uoverensstemmelsen, desuden oplyse, at det fremgår af § 67 i folketingsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 294 af 7. marts 2022), at en vælger, der har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning, ikke kan stemme ved afstemningen på valgdagen.

Indenrigs- og Boligministeriet kan endvidere oplyse, at følgende fremgår af Indenrigs- og Boligministeriets vejledning nr. 9384 af 7. april 2022 om afholdelse af folkeafstemning onsdag den 1. juni 2022 om Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet:

”8.2.5.1. Instruktion af stemmemodtagere

Indenrigs- og Boligministeriet modtager op til hvert valg henvendelser fra kommunerne om, hvorvidt brevstemmer, hvor følgebrevet ikke er udfyldt korrekt, kan tages i betragtning, herunder særligt, hvor der er begået administrative fejl. Ministeriet skal derfor indskærpe vigtigheden af, at de kommunalt ansatte og tilfornordnede vælgere, der skal virke som stemmemodtagere, er tilstrækkeligt instrueret om proceduren for afgivelse og modtagelse af brevstemmer, herunder vigtigheden af, at der udvises den største omhyggelighed hermed.”

Indenrigs- og Boligministeriet finder det derfor beklageligt, at Mads Tjele modtog fejlagtig vejledning fra kommunens personale ved brevstemmeafgivningen, herunder at kommunen ikke undersøgte det nærmere, da Mads Tjele gjorde opmærksom på uoverensstemmelsen mellem brevstemmematerialet og vejledningen i opslaget.

Indenrigs- og Boligministeriet har dog noteret sig, at Mads Tjele fik afgivet sin brevstemme. Indenrigs- og Boligministeriet har endvidere noteret sig, at Lolland Kommune har beklaget de fejl, der blev begået i den konkrete sag, og oplyst, at der vurderes at være tale om et enkeltstående problem, da de pågældende forhold indgår i kommunens instruktion af brevstemmemodtagere, og da kommunen har ikke modtaget andre henvendelser om problemer med brevstemmeafgivningen i forbindelse med folkeafstemningen.

Lolland Kommunes udtalelse giver derefter ikke Indenrigs- og Boligministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

2. Mads Tjeles klage over manglende modtagelse af valgkort

Lolland Kommune har i anledning af klagen over manglende modtagelse af valgkort ved vedhæftede e-mail af 1. juni 2022 oplyst følgende:

”Alle valgkort distribueres af PostNord efter en central aftale med KL. Efter planen skulle alle valgkort være omdelt senest fredag 27. maj. Lolland Kommune er ikke bekendt med generelle problemer i forbindelse med udsendelse af valgkort. Kommunen har oplyst på lolland.dk, hvordan man som vælger skal forholde sig, hvis man ikke modtager sit valgkort.”

PostNord har i anledning af klagen ved vedhæftede e-mail af 16. juni 2022 oplyst følgende:

”Klagen er fra 27. maj 2022, der jo var sidste dag for de ordinære valgkort og klager skriver, at han er flyttet så valgkortet kan vel også potentielt være i supplementskørslen, der blev omdelt 30. maj 2022. Det er derfor ikke givet, at han skulle have modtaget valgkortet den pågældende dag, men jeg kan på den anden side heller ikke udelukke, at der har været en forsinkelse.

Som tidligere nævnt, kan det desværre ikke undgås, at der vil være nogle få tilfælde, hvor menneskelige fejl fører til forsinkelser, når der omdeles knapt 4,3 mio. valgkort.

Det er meget beklageligt over for de enkelte borgere, som ikke har modtaget deres valgkort i tide, men der er intet der tyder på, at der skulle have været et generelt problem eller at problemstillingen er større end ved tidligere valg.”

Indenrigs- og Boligministeriet kan i den anledning oplyse, at følgende fremgår af § 96, stk. 2, 1. pkt., og stk. 3, og § 99, stk. 1, i folketingsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 294 af 7. marts 2022):

”§ 96. [...]

Stk. 2. Når dagen for en folkeafstemning er fastsat, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en valgliste over kommunens vælgere og udsende valgkort i overensstemmelse med reglerne i kapitel 4 for folketingsvalg. [...]

Stk. 3. Senest 10 dage før folkeafstemningen bekendtgør indenrigs- og boligministeren dag og tid for afstemningen samt udsendelsen af valgkort i overensstemmelse med reglerne i kapitel 4 for folketingsvalg.

[...]

§ 99. Afstemningen på afstemningsdagen og forberedelsen hertil finder sted i overensstemmelse med reglerne i § 44 og kapitel 7 for folketingsvalg, jf. dog stk. 2-4.”

Indenrigs- og Boligministeriet kan desuden oplyse, at følgende fremgår af § 20, 1. og 3. pkt., § 21, § 22, stk. 1, og § 47, 1.-3. pkt., i folketingsvalgloven:

”§ 20. Så snart valglisten er udarbejdet, udsender kommunalbestyrelsen valgkort til de vælgere, der er opført på valglisten og registreret i Det Centrale Personregister (CPR) med bopæl eller fast opholdssted i kommunen. [...] Valgkortet skal indeholde oplysning om vælgerens navn og adresse, nummer på valglisten samt om afstemningsstedets beliggenhed og dag og tid for afstemningen.

§ 21. Senest 10 dage før valgdagen skal indenrigs- og boligministeren på Indenrigs- og Boligministeriets hjemmeside og i landets dagblade bekendtgøre dag og tid for afstemningen. Samtidig skal det bekendtgøres, at der vil blive udsendt valgkort til vælgerne, og at indsigelser om manglende modtagelse af valgkort eller modtagelse af valgkort med fejlagtigt indhold skal fremsættes over for kommunalbestyrelsen.

§ 22. Kommunalbestyrelsen skal straks behandle de indsigelser, der er nævnt i § 21, samt i givet fald berigtige fejlene ved udfærdigelse af nye valgkort og ved rettelser i valglisten. Sådanne rettelser kan foretages til og med valgdagen.

[...]

§ 47. Valgret udøves ved personligt fremmøde på afstemningsstedet. Vælgeren skal inden stemmeafgivningen aflevere sit valgkort til valglisteføreren. Har en vælger ikke medbragt valgkort, udskrives et valgkort. [...]”

Af Indenrigs- og Boligministeriets vejledning nr. 9384 af 7. april 2022 om afholdelse af folkeafstemning onsdag den 1. juni 2022 om Danmarks deltagelse i det europæiske samarbejde om sikkerhed og forsvar ved at afskaffe EU-forsvarsforbeholdet fremgår af afsnit 4.2, 4.7.1 og 7.3.1 bl.a. følgende:

”4.2. Generelt om valglisten

[...]

Valglisten består af en 15.-dagsvalgliste, en udlandstilflyttervalgliste, en udlandsdanskervalgliste og en nordatlantvalgliste.

[...]

4.7.1. Udarbejdelse og udsendelse af valgkort

Så snart valglisten er udarbejdet, sender kommunalbestyrelsen valgkort ud til de vælgere, der er optaget på valglisten og registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i kommunen, se lovens § 20, 1. pkt., jf. § 96 stk. 2, 1. pkt.

Der skal ikke sendes valgkort til vælgere på udlandsdanskervalglisten eller nordatlantvalglisten.

[...]

Kommunalbestyrelsen (udføres i praksis aktuelt af KMD) skal aflevere alle valgkort, der udskrives efter 15.-dagsvalglisten, til postbesørgelse tids nok til, at de kan være modtaget af vælgerne senest fredag den 27. maj 2022 (5 dage før afstemningsdagen). For at sikre hurtig udbringning orienterer KMD postvæsenet om udsendelsen i god tid inden afleveringen til postbesørgelse.

[...]

Valgkort, der udskrives maskinelt efter udlandstilflyttervalglisten, skal afleveres til postbesørgelse direkte fra KMD senest fredag den 27. maj 2022 (5 dage før afstemningsdagen), så vælgerne så vidt muligt modtager dem mandag den 30. maj 2022. Disse valgkort skal derfor sendes som Quickbreve (dag til dag-forsendelse). Grundet helligdag kan disse valgkort ikke sendes torsdag den 26. maj 2022.

[...] Valgkort udsendt senere end onsdag den 25. maj 2022 skal sendes som Quickbreve (dag til dag-forsendelse).

[...]

7.3.1. Identifikation af vælgeren og afmærkning på valglisten

[...] Det er ikke en betingelse for at stemme, at man har medbragt sit valgkort til stemmeafgivningen, se lovens § 47, 3. pkt., som er gengivet ovenfor. Personer uden fast opholdssted, som kun får tilsendt et valgkort efter anmodning, kan ligesom de vælgere, der har glemt at medbringe deres valgkort, stemme på valgdagen uden valgkort, hvis de medbringer legitimation, f.eks. kørekort, pas eller sundhedskort. Stemmeafgivning uden valgkort kan alene ske på det afstemningssted, som vælgerens (seneste) bopælskommune anviser. Oplysning herom fås ved henvendelse til den pågældende kommune.”

Det følger således af folketingsvalglovens § 20, 1. pkt., og § 47, at kommunalbestyrelsen, så snart valglisten er udarbejdet, udsender valgkort til de vælgere, der er opført på valglisten, men at det ikke er en betingelse for at stemme, at man har medbragt sit valgkort til stemmeafgivningen. Derudover fremgår det af folketingsvalglovens § 96, stk. 3, jf. § 21 og § 22, stk. 1, at indenrigs- og boligministeren senest 10 dage før folkeafstemningen bekendtgør på ministeriets hjemmeside samt i landets dagblade, at der vil blive udsendt valgkort til vælgerne, og at indsigelser om manglende modtagelse af

valgkort eller valgkort med fejlagtigt indhold skal fremsættes over for kommunalbestyrelsen, der straks skal behandle indsigelser om valgkort og rette eventuelle fejl ved at udfærdige nye valgkort og rette i valglisten.

Indenrigs- og Boligministeriet kan oplyse, at ministeriet fredag den 20. og lørdag den 21. maj 2022 i overensstemmelse med folketingsvalglovens § 96, stk. 3, jf. 21, indrykkede annoncer i 26 aviser og dagblade, både landsdækkende og regionale (B.T. dog mandag den 23. maj 2022), med oplysning om, at valgkort ville blive udsendt i de kommende dage til alle, der har stemmeret, og at man kunne henvende sig til sin bopælskommune (borgerservice), hvis man ikke havde modtaget valgkortet senest fredag den 27. maj 2022, eller hvis der var forkerte oplysninger på kortet. Endvidere blev der den 20. maj 2022 lagt en tekst med et tilsvarende indhold på forsiden af ministeriets valghjemmeside valg.im.dk (under aktuelt).

Indenrigs- og Boligministeriet har noteret sig, at PostNord har beklaget forsinkelsen og oplyst, at det med omdelingen af knap 4,3 mio. valgkort desværre ikke kan undgås, at der vil være nogle få tilfælde, hvor menneskelige fejl fører til forsinkelser. Ministeriet har endvidere noteret sig Lolland Kommune og PostNords tilkendegivelser af, at der ikke er noget, der tyder på, at der skulle have været et generelt problem. Ministeriet skal endelig bemærke, at medbringelse af valgkort ikke er en betingelse for at stemme på valgdagen.

Lolland Kommune og PostNords udtalelser giver herefter ikke Indenrigs- og Boligministeriet anledning til bemærkninger.

Klageren er herfra underrettet om, at sagen er oversendt til Folketinget.

Med venlig hilsen
Nikolaj Stenfalk

/Christine Boeskov